

Original Research

Emotional and Non-Verbal Spousal Abuse Among Women Referring to the Court

Zeinab Sadat MousaviTabar¹^{ID} AhmadReza Tohidi²^{ID} SayyedMohsen Fattahi³^{ID}

¹ PhD Student in Women Studies, Women's Rights in Islam, Qom University of Religions and Denominations, Qom, Iran.

(Corresponding Author)

Z_b_2013@yahoo.com

² Associate Professor, Faculty of International Law, Faculty of Law, Qom University, Iran

³ Assistant professor, Faculty of Women and Family, University of Religions and Denominations, Qom, Iran.

Background & Purpose

Domestic violence, as defined by the World Health Organization, refers to the deliberate use of physical or potential force or coercion against others, which can occur without physical harm or with injury, psychological trauma, growth retardation and various deprivations, and even death. Catch (Khajavikia, 2008, 48); Therefore, it can be said that spousal abuse is: "Harassment of women in various forms: aggression, emotional harassment, insults, beatings, prohibition of social relations, violence in physical behavior or sexual behavior without consent" (Maquibar, 2017: 188).

There are different types of domestic violence and according to the type or individual, domestic violence is divided according to the type of violence. It includes physical, mental, sexual, health, financial, etc. and occurs as an individual in one of the forms of spousal abuse, child abuse, murder, child rape or murder, and child violence against each other (Jahromi, 2016:177); domestic violence also has devastating individual and social consequences. Individual consequences; Such as psychological trauma and social consequences; Such as divorce and increasing family disputes, decreasing marital satisfaction, women turning to psychedelics, alcohol, drugs, gambling, prostitution as well as anxiety, aggression, not participating in social activities, resentment and revenge, raising abnormal children without Self. - Confidence, there is a loss of respect between couples.

In this study, the rate of spousal abuse and abuse of women in Iran was estimated between 35 to 85% (Kianfard et al. , 2017: 110).

The age of violence against women was estimated to be between 16 and 24 years, and more than any age group, married women were harassed by their husbands (Leite et al. , 2014: 87). According to Galtung, violence can be divided into targeted violence versus unintentional violence, overt violence versus covert violence, individual violence versus structural violence, and physical violence versus psychological violence. Violence can be manifested naked, hidden, symbolic, in terms of the amount of consciousness committed during violence, consciously, unconsciously, unintentionally, in terms of the quality of harm to the type of psychological, physical and sexual violence. , Based on individuals exposed to mass violence. Interpersonal violence is divided into two areas, private and social, based on the prevalence of violence against oneself. Permitted Violence - Unauthorized Violence, Legal - Illegal, Necessary - Unnecessary, Useful - Harmful, Physical - Non - Physical Violence, Individual - Social Violence, and also according to other classifications, violence is classified into verbal and non - verbal (Huecker, 2011: 49); Therefore, it is important to study this issue; According to researchers in this field, spousal abuse is one of the types of violence against women and one of the well-known health priorities among them (Garcia, 2011: 230). This widespread and serious domestic violence is not just a global health concern. But it has to do with a range of physical and psychological issues.

Therefore, it has been proposed as a hidden injury and a serious threat to women's mental health (Mehta, 2015: 631). Also based on research, psychological violence in general; Including insults, use of vulgar words, humiliation, etc. is more than physical violence, the effects of which, unlike physical violence, are not revealed quickly and have many destructive effects in the long run; Also, among the types of psychological violence, violence and low-level violence is the most common and 63/1% of women who are exposed to this type of violence suffer from it (Ahmadi & Zanganeh, 2002: 179).

Therefore, emotional and non-verbal abuse of a spouse is one of the types of psychological and emotional violence and a kind of incompatibility that is committed by men against women and less attention is paid to this type of violence. If its destructive effects are high; Therefore, it is very important to study this type of violence so that the necessary planning can be done according to its severity and quantity. Hence, some of the different causes of emotional and non-verbal spousal abuse and its effects and consequences and statistical studies are discussed. The purpose of this study was to investigate and determine the extent of emotional and non-verbal harassment of women spouses who referred to the Qom court in 2019.

Method

This is a descriptive survey study. The population consists of married women filing for divorce to Qom city court (Shahid Qudussi Judicial Complex). Two hundred fifty women were selected through a simple random sampling method. The sample size was estimated based on the population (N =600). Considering 10% dropout possibility, Krejcie and Morgan's (1970) sampling table was used. Domestic Violence Against women (Mohseni Tabrizi et al. , 2013) was used to collect data. Data were analyzed in descriptive and inferential levels using SPSS 21.

Result

The results indicated that the highest levels of violence were related to physical violence (N=116, 47/5%), economic violence (N=53, 21/7%), psychological violence (N=38, 15/6%) and sexual violence (N=25, 10/2%), respectively

Table 1. The overall rate of domestic violence against women by demographic characteristics of the women studied

Domestic violence against women Demographic characteristics	Low violence	Moderate violence	Too much violence	Total	Significance level
Age			(88.3)		
Less than 30 years		2(1.4)	129 (82.9)	146	0.905
Between 30 and 40 years	15(10.3)	2(2.6)	63 (32.1)	76	
More than 40 years	11(14.5)	0	15 (6.3)	15	
Age difference with spouse			(87.6)		
Smaller	23(10.6)	4(1.8)	190 (93.3)	217	0.546
Bigger	1(6.7)	0	14 (83.3)	15(6.2)	
Equal	1(16.7)	0	10 (83.3)	12(4.9)	
Number of children			1(100)	1(0.4)	
no children	0	0	99 (88.4)	112	0.124
A child	13(11.6)	0	61 (85.9)	71	
Two children	8(11.3)	2(2.8)	47 (88.7)	53	
Three children	4(7.5)	2(3.8)	4 (80)	5(2.1)	
Four children and more	1(20)	0			

Table 2. Distribution (percentage) of the frequency of unspoken spousal abuse by domains

Dimensions of domestic violence	Low violence	Moderate violence	Too much violence	Significance level
Physical violence	69(28.3)	59(24.2)	116(47.5)	.0001
Sexual violence	79(32.4)	140(57.4)	25(10.2)	.0001
Psychological violence	103(42.2)	103(42.2)	38(15.6)	.0001
Economic violence	119(48.8)	72(29.5)	53(21.7)	.0001

Conclusion

The aim of this study was to determine the extent of emotional and non-verbal spousal abuse among married women who referred to the Qom City Court in 1398. It is worth mentioning that in order to collect complete and impartial data, a questionnaire of 60 questions of violence against women in Tabriz was used, which is based on statistical analysis and the results and results of the study indicate that the highest rate of violence is related to physical, economic and psychological violence. And is sexual and all dimensions of violence (physical, sexual, psychological and economic) have a significant relationship with the level of general violence against women and also there was a significant relationship between patriarchal beliefs and the level of general violence against women. There was no significant correlation between overall violence against women.

Ethical Considerations

Compliance with research ethics: All subjects participated in the study by filling out a consent form, and the researchers assured them that their identity was kept confidential. We complied with ethical issues such as explaining the research purpose to the participants, giving each participant enough time to complete the questionnaire, additional needed explanations about the instruments, allowing them to withdraw from research and confidentiality.

Funding: The present study was not sponsored by any organization and did not receive any financial support.

Authors' contribution: The responsible author and first, Zeinab Sadat Mousavi Tabar, wrote the article, collected data and statistical analysis, and the 3rd author, Dr. Ahmad Reza Tohidi and sayyed Mohsen fattahi, the second author supervised and finalized the cloud.

Conflict of interest: This research is not in conflict with personal or organizational interests.

Acknowledgments: The judiciary of the whole of Qom province, as well as the officials and judges of the Shahid Qudussi Judicial Complex (especially for family issues), are appreciated.

References

- Ahmadi, H. , & Zanganeh, A. (2002). Cognitive study of factors affecting husbands' violence against women in the family (case study of Bushehr). *Letter of the Iranian Sociological Association*, 3: 187-172. (Text in Persian) [\[Link\]](#)
- Garcia-Moreno, C. , & Watts, C. (2011). Violence against women: an urgent public health priority. *Bulletin of the world health organization*, 89, 2-2. Doi:[10.2471/BLT.10.085217](#). [\[Link\]](#)
- Huecker, M. R. , & Smock, W. (2011). Domestic violence. StatPearls. Treasure Island.
- Jahromi, M. K. , Jamali, S. , Koshkaki, A. R. , & Javadpour, S. (2016). Prevalence and risk factors of domestic violence against women by their husbands in Iran. *Global journal of health science*, 8(5), 175-183. Doi: [10.5539/gjhs.v8n5p175](#). [\[Link\]](#)
- Khajavikia, H. (2008). Investigating the factors affecting abuse of married women referred to tabriz forensic medicine center. *Women and family studies*, 1 (2): 47-68. (Text in Persian) [\[Link\]](#)
- Kianfard, L. , Parhizgar, S. , Musavizadeh, A. , & Shams, M. (2017). Training needs assessment to design empowerment programs for preventing domestic violence against Iranian married women. *Toloobehdasht*, 16(1), 108-120. [\[Link\]](#)
- Leite, M. T. D. S. , Figueiredo, M. F. S. , Dias, O. V. , Vieira, M. A. , Souza e Souza, L. P. , & Mendes, D. C. (2014). Reports of violence against women in different life cycles. *Revista latino-americana de enfermagem*, 22, 85-92. DOI: [10.1590/0104-1169.3186.2388](#). [\[Link\]](#)
- Mehta, M. (2015). Violence against women and mental health. *The Indian Journal of Medical Research*, 142(5), 629-630. [\[Link\]](#)
- Maquibar, A. , Vives-Cases, C. , Hurtig, A. K. , & Goicolea, I. (2017). Professionals' perception of intimate partner violence in young people: a qualitative study in northern Spain. *Reproductive health*, 14(1), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12978-017-0348-8>. [\[Link\]](#)
- Mohseni Tabrizi, A. R. , Kaldi, A. R. , & Javadianzadeh, M. (2013). The study of domestic violence in married women admitted to yazd legal medicine organization and welfare organization. *Toloobehdasht*, 11(3), 11-24. [\[Link\]](#)

همسرآزاري عاطفی و بی کلام بین زنان مراجعه کننده به دادگاه

زینب السادات موسوی تبار^{۱*} احمدرضا توحیدی^۲ سید محسن فتاحی^۳

چکیده

خشونت‌های خانگی از موضوعات مهم در حوزه خانواده است. «همسرآزاري عاطفی و بی کلام» یکی از انواع خشونت‌های روانی و عاطفی است. متأسفانه این نوع خشونت کمتر مورد توجه قرار گرفته؛ در صورتیکه اثرات مخرب آن بسیار زیاد است و لذا بررسی این نوع خشونت حائز اهمیت است. گاهی مرد با انجام افعال و حالت‌های آزاردهنده یا ترک روابط عاطفی خود با همسرش، مرتکب این نوع خشونت‌شده و موجب ناامنی زن می‌شود و شرافت، آبرو و اعتماد به نفس زن را خدشه‌دار می‌کند. هدف از تحقیق حاضر، مطالعه و تعیین میزان همسرآزاري عاطفی و بی کلام در بین زنان متأهل مراجعه کننده به دادگاه شهر قم در سال ۱۳۹۸ است که بر مبنای روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از پرسشنامه و روش پیمایشی برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات، انجام شده و یافته‌های تحقیق حاکی از این است که بیشترین میزان خشونت‌ها عبارتند از: جسمی در ۱۱۶ زن (۴۷٪/۱۵)، اقتصادی در ۵۳ زن (۲۱٪/۷)، روانی در ۳۸ زن (۱۵٪/۶) و جنسی در ۲۵ زن (۱۰٪/۲). با توجه به نتایج بدست آمده پیشنهاد می‌شود قبل از ازدواج، مهارت‌هایی به زوجین آموزش داده شود و کودکان با شیوه‌های احترام متقابل آشنا شوند تا در بزرگسالی دچار ناهنجاری‌های رفتاری نشوند. همچنین غربالگری خشونت و طراحی و اجرای مداخلاتی مانند آموزش مهارت‌های زندگی، ترویج مشاوره در بین زوجین و ارجاع آن‌ها به مراکز مشاوره جهت کاهش این معضل در خانواده‌ها ضرورت دارد.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۲۰

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

واژگان کلیدی

خشونت، روابط زوجین، زنان، طلاق، همسرآزاري عاطفی و بی کلام.

ارجاع به مقاله:

موسوی تبار، زینب؛ توحیدی، احمدرضا و فتاحی، سیدمحسن. (۱۴۰۱). همسرآزاري عاطفی بی کلام بین زنان مراجعه کننده به دادگاه. مطالعات زن و خانواده، ۱۰(۲)، ۳۱-۵۵. DOI: 10.22051/jwfs.2022.33187.2534

*. دانشجوی دکتری مطالعات زنان، گرایش حقوق زن در اسلام، دانشگاه غیرانتفاعی ادیان و مذاهب قم، قم، ایران. (نویسنده مسئول)

Z_b_2013@yahoo.com

۲. دانشیار، عضو هیات علمی گروه حقوق بین الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران.

۳. استادیار عضو هیات علمی دانشکده زن و خانواده، دانشکده ادیان و مذاهب دانشگاه قم، قم، ایران

۱ - مقدمه

خشم، هیجان طبیعی بشر است که تمامی موجودات زنده؛ از جمله انسان‌ها آن را تجربه می‌کنند و زمانی مشکل محسوب می‌شود که به دفعات گوناگون و به گونه‌ای نامناسب ابراز شود. خشم سبب بروز خشونت می‌گردد و یکی از مهمترین انواع خشونت، خشونت خانگی است (روله،^۱ ۲۰۱۹: ۶۴۳). خشونت خانگی یا خشونت علیه زنان در خانواده شایع‌ترین شکل خشونت است (عظیمی‌نژادان، ۱۳۸۳: ۴۸). مفهوم خشونت علیه زنان یا همسرآزاری حول قدرت و کنترل است؛ البته اصطلاح خشونت خانوادگی^۲ را می‌توان در خصوص کلیه بدرفتاری‌های خانوادگی اعم از «بدرفتاری با همسر»، «زن آزاری»، «خشونت زناشویی» و چندین اصطلاح دیگر بکاربرد.

خشونت خانگی بنا به تعریف سازمان جهانی بهداشت، سوءرفتار یا خشونت به استفاده عمدی از نیرو یا قدرت فیزیکی و بالقوه بر روی دیگران اطلاق می‌شود که می‌تواند بدون آسیب ظاهری یا همراه با جراحت، آسیب روحی روانی، اختلال رشد و محرومیت‌های گوناگون و حتی مرگ صورت گیرد (خواجوی‌کیا، ۱۳۸۷: ۴۸)؛ بنابراین، می‌توان گفت همسرآزاری عبارت است از: «سوءرفتار با زن که به اشکال مختلف: پرخاشگری، بدرفتاری روحی، هتاکی، ضرب و شتم، منع روابط اجتماعی، خشونت در رفتار جسمی و یا رفتار جنسی بدون رضایت باشد» (ماکیبار،^۳ ۲۰۱۷: ۱۸۸).

خشونت خانگی انواع مختلفی دارد و به اعتبار نوع و یا شخص تقسیم‌بندی می‌شود، خشونت خانگی به اعتبار نوع خشونت؛ شامل خشونت جسمی، روانی، جنسی، بهداشتی، مالی و ... است و به اعتبار شخص در یکی از اشکال همسرآزاری، کودک‌آزاری، فرزندکشی، ضرب و جرح و یا قتل والدین و خشونت فرزندان درباره یکدیگر ظهور و بروز پیدا می‌کند (جهرمی، ۲۰۱۶: ۱۷۷)؛ همچنین خشونت خانگی دارای پیامدهای مخرب فردی و اجتماعی است. پیامدهای فردی مانند آسیب‌های روانی و پیامدهای اجتماعی مانند طلاق و بالا رفتن میزان اختلافات خانوادگی، پایین آمدن سطح رضایتمندی زوجین از یکدیگر، پناه بردن زنان به داروهای روان‌گردان، الکل، موادمخدر، قمار، روسپیگری و همچنین اضطراب، پرخاشگری، شرکت نکردن در فعالیت‌های اجتماعی، کینه‌جویی و انتقام‌گیری، پرورش فرزندان ناهنجار و بدون اعتماد به نفس، از بین رفتن احترام بین زوجین و ... می‌شود.

در این مطالعه نرخ همسرآزاری و بدرفتاری نسبت به زنان در ایران بین ۳۵ تا ۸۵٪ برآورد شد (کیانفرد و همکاران، ۲۰۱۷: ۱۱۰)؛ همچنین سن خشونت علیه زنان از ۱۶ تا ۲۴ سالگی تخمین زده شد و بیشتر از هر گروه سنی، زنان متأهل توسط همسران خود مورد آزار قرار گرفتند (لیت و همکاران،^۴ ۲۰۱۴: ۸۷).

1. Rollè

2. domestic violence or domestic abuse

3. Maquibar

4. Maísa et al

از دید گالتونگ^۱ خشونت را می‌توان بصورت خشونت هدفمند در مقابل خشونت بی‌هدف، خشونت آشکار در مقابل پنهان، خشونت فردی در مقابل ساختاری، خشونت فیزیکی در مقابل روانی تقسیم‌بندی نمود. خشونت را می‌توان از نظر شکل بروز به انواع عریان، پنهان، نمادین، از نظر سطح آگاهی فاعل هنگام خشونت به انواع آگاهانه، ناآگاهانه، ناخواسته، از نظر کیفیت آسیب به نوع خشونت روانی، فیزیکی و جنسی، براساس افراد موضوع به خشونت جمعی، خشونت میان فردی، خشونت نسبت به خود براساس گستره وقوع به دو حوزه خصوصی و اجتماعی تقسیم نمود. خشونت مجاز - خشونت غیرمجاز، قانونی - غیرقانونی، ضروری - غیرضروری، مفید - مضر، خشونت فیزیکی - غیرفیزیکی، خشونت فردی - اجتماعی و همچنین طبق تقسیم‌بندی دیگر خشونت به دو دسته کلامی و بی‌کلام طبقه‌بندی می‌شود (هوکر، ۲۰۱۱: ۴۹)؛ بنابراین، مطالعه در خصوص این موضوع حائز اهمیت است؛ زیرا بنابر تصریح پژوهشگران این حوزه، همسرآزاری^۳ یکی از انواع خشونت علیه زنان و یکی از اولویت‌های بهداشتی شناخته شده در بین آن‌ها است (گارسیا، ۲۰۱۸: ۲۳۰).

این خشونت خانگی گسترده و جدی نه تنها بعنوان یک نگرانی برای سلامت جهانی؛ بلکه با گستره‌ای از مسائل جسمی و روانشناختی در ارتباط است؛ لذا بعنوان یک آسیب پنهان و تهدیدی جدی علیه سلامت روانی زنان مطرح شده است (مهتا، ۲۰۱۵: ۶۳۱)؛ همچنین بنابر تحقیقات انجام شده بطورکلی خشونت‌های روانی؛ مانند توهین، استفاده از الفاظ رکیک، تحقیرکننده و ... بیش از خشونت‌های جسمی رواج دارد که آثار آن برخلاف خشونت جسمی به سرعت آشکار نمی‌شود و در طولانی مدت اثرات مخرب فراوانی در پی دارد؛ همچنین در بین انواع خشونت‌های روانی قهر و کم‌محللی از همه شایع‌تر بوده و ۶۳/۱٪ از زنانی که در معرض این نوع خشونت قرار دارند از آن رنج می‌برند (احمدی و زنگنه، ۱۳۸۳: ۱۷۹)؛ بنابراین، همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام یکی از انواع خشونت‌های روانی، عاطفی و نوعی ناسازگاری است که توسط مرد بر زن صورت می‌گیرد و به این نوع خشونت کمتر توجه شده؛ در صورتیکه اثرات مخرب آن بسیار زیاد است؛ لذا بررسی این نوع از خشونت بسیار اهمیت دارد تا با توجه به شدت و کمیت بروز آن، برنامه‌ریزی‌های لازم صورت پذیرد؛ بنابراین، به برخی از علل مختلف همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام و به آثار و پیامدها و بررسی‌های آماری پرداخته خواهد شد.

۲- روش‌شناسی پژوهش

مطالعه حاضر از نوع توصیفی و پیمایشی است که در این رابطه مراجعین به دادگاه شهر قم (مجتمع قضایی مختص دعاوی و امور خانواده) مورد توجه و مطالعه قرار گرفته که در این مسیر برای تدقیق

1. Galtong

2. Huecker

3. Spouse Abuse-Domestic Violence

4. Garcia

5. Mehta

موضوع از پرسشنامه استفاده شد و گردآوری داده‌ها بر مبنای بهره‌گیری از روش پیمایشی بوده است. جامعه آماری پژوهش شامل زنان متأهل تقاضادهنده طلاق به دادگاه شهر قم است و تعداد نمونه مورد بررسی با توجه به حجم جامعه زنان متأهل تقاضادهنده طلاق در ۶ ماهه نخست سال ۱۳۹۸ (۶۰۰ نفر) و با احتساب ۱۰٪ ریزش و با استفاده از جدول دموگراف برابری با ۲۵۰ نفر تخمین زده شد که به صورت تصادفی ساده جهت انجام مطالعه مورد پرسش قرار گرفته‌اند که به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد ۶۰ سؤالی خشونت خانگی علیه زنان دکتر تبریزی استفاده شد. معیارهای ورود به مطالعه، زنان متأهلی بودند که تقاضای طلاق به دادگاه شهر قم داده و رضایت‌نامه آگاهانه جهت شرکت در مطالعه را تکمیل کردند. معیار خروج نیز شامل زنانی بود که رضایت جهت شرکت در مطالعه نداشته و یا تقاضای طلاق از سمت همسران آن‌ها مطرح شده بود.

به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد خشونت خانگی علیه زنان دکتر تبریزی (محسنی تبریزی و همکاران، ۲۰۱۳: ۱۳) استفاده شد. این پرسشنامه حاوی ۶۰ گویه؛ شامل مباحث همسرآزاری (۲۵ سؤال)، باورهای مردسالارانه (۲۹ سؤال)، سنت‌ها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت (۶ سؤال) با طیف چهارگزینه‌ای لیکرت به دو صورت (همیشه=۵، اغلب اوقات=۴، گاهی=۳، بندرت=۲ و هیچوقت=۱) و (کاملاً موافق=۵، موافق=۴، بی‌نظر=۳، مخالف=۲ و کاملاً مخالف=۱) است. حداقل امتیاز این پرسشنامه، نمره ۶۰ و حداکثر نمره ۳۰۰ است. نمره‌بندی پرسشنامه عبارت‌اند از: خشونت کم= نمره بین ۰ تا ۶۰، خشونت متوسط= نمره بین ۶۰ تا ۱۲۰ و خشونت زیاد= نمره بالاتر از ۱۲۰ بود. در این پرسشنامه ۴ نوع خشونت با ۲۵ سؤال در طیف (همیشه=۵ تا هیچوقت=۱) شامل خشونت جسمی (۶ سؤال)، جنسی (۴ سؤال)، روانی (۱۰ سؤال) و اقتصادی (۵ سؤال) بررسی شده است.

در پژوهش تبریزی برای سنجش اعتبار صوری مقیاس در ابتدا سعی شد تا گویه‌ها یا سؤالاتی که متغیرهای پژوهش را می‌سنجد از گویه‌ها و سؤالات مطالعات پیشین که زیر نظر افراد مجرب اجرا شده است بکار گرفته شود؛ همچنین از مطالعات موجود نیز تعدادی گویه‌ها و سؤالات مرتبط و مواردی نیز شخصاً توسط نویسنده اضافه گردید؛ سپس با مراجعه به اساتید و کارشناسان علوم اجتماعی و با بکارگیری از راهنمایی‌های آن‌ها گویه‌ها و سؤالات از نظر صحت مورد تأیید قرار گرفت؛ پس از محاسبه، ضریب آلفای کرونباخ کل ۰/۸۳/۲ بدست آمد که نشان می‌دهد پایایی سؤالات و گویه‌های پرسشنامه و مقیاس‌های مختلف آن در حد کافی است. در مطالعه حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد که به تفکیک هر حیطه عبارت از همسرآزاری ۰/۸۷، باورهای مردسالارانه ۰/۸۲، سنت‌ها و تربیت خانوادگی ۰/۷۹ و یادگیری خشونت ۰/۸۱ بود.

در این مطالعه با هماهنگی‌های طاقت‌فرسا با مسئولین دادگستری قم مبنی بر تجویز اقدامات مطالعاتی پژوهشی حاضر و توجه به ویژگی‌های اخلاقی امر؛ زنان متأهل تقاضادهنده طلاق به دادگاه شهر قم به صورت نمونه‌گیری تصادفی ساده در دسترس انتخاب شده و پس از اخذ موافقت آگاهانه و

توضیح اهداف مطالعه؛ همچنین تأکید بر محرمانه بودن پاسخ‌ها و درج نکردن اسامی خود، از آنان خواسته شد تا به پرسشنامه‌ها با دقت پاسخ دهند؛ سپس پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و داده‌ها جهت انجام تحلیل‌های لازم به نرم‌افزار وارد گردید.

تجزیه و تحلیل حاصل از این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS 21 در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی انجام شد. در ابتدا از آمار توصیفی (برای تحلیل، داده‌های کیفی از توزیع و درصد فراوانی و برای داده‌های کمی از میانگین و انحراف معیار) استفاده گردید؛ سپس از آمار استنباطی مانند آزمون‌های آماری کای دو و تی تست جهت بررسی ارتباط بین متغیرها استفاده شد.

۳- علل و جنبه‌های مختلف همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام

۳-۱- علل فردی و رفتاری

۳-۱-۱- زمینه‌های بیولوژیک: در بررسی علل خشونت، تبیین مسائل زیستی انسان در تفاوت زن و مرد حائز اهمیت است؛ از آنجاکه خشونت با قدرت بدنی همراه است، می‌توان زور و توان جسمی را عاملی برای ایجاد خشونت مردان علیه زنان دانست و مورد دیگر هورمون مردانه تستوسترون است که روانشناسان آن را عامل مؤثری در رفتار پرخاشگرانه مردان دانسته‌اند و عدم تعادل هورمونی، هوش پایین و آسیب‌های مغزی نیز از تبیین‌های زیستی بروز خشونت است. (آساری، ۲۰۱۴: ۱۵۳۴)

۳-۱-۲- مشکلات ارتباطی: برخی از عوامل مشکلات ارتباطی که منجر به خشونت می‌شود عبارت‌اند از: مدیریت خشم، سابقه بزهکاری، تعارض، مشکلات ارتباطی، خصومت جنسی، اسنادهای منفی، حسادت، آشفتگی ارتباطی، سابقه آزار جنسی، کنترل خود و اجتماعی شدن خشونت (فاطمی، ۲۰۱۲: ۵۳) و از عوامل دیگر: تزلزل شخصیت، عدم عزت نفس، افسردگی و گوشه‌گیری، وسواس، سوءظن، تأمین نشدن نیازهای عاطفی و ناکامی فرد در خانواده است. (قاضی‌زاده، ۲۰۱۸: ۳۷)

۳-۱-۳- اختلالات روانی: از نظر روانشناسی منشاء خشونت خانگی، اختلالات روانی و شخصیتی در فرد است. نتایج مطالعات نشان می‌دهد مردان همسر آزار، بطور معناداری عوامل بیشتری از جسمانی کردن، وسواس، افسردگی، اضطراب، خصومت، اضطراب فوبیک، افکار پارانوئیدی و روان‌پریشی دارند (آیکان، ۲۰۱۸: ۶۶۰)؛ همچنین عواملی مانند سادیسزم، پارانوئید و ... در برخی افراد، موجب بروز خشونت‌های بی‌کلام؛ از جمله بی‌تفاوتی و بی‌توجهی زوج نسبت به زوجه می‌شود (شایان و همکاران، ۲۰۱۵: ۴۱).

¹. Assari

². Iyican

۳-۱-۴- ناکامی: از تبیین‌های مهم پرخاشگری در روانشناسی، نظریه ناکامی است. ناکامی در موقعیتی روی می‌دهد که موانع، فرد را از رسیدن به هدف بازمی‌دارد (فخرایی، ۱۳۹۲: ۲۲۴). عدم ارضای نیازهای عاطفی مرد و ناکامی در خانواده باعث همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام و خشم درونی زوج می‌شود.

۳-۱-۵- ضعف تربیتی و رفتاری: عدم پابندی مرد به اخلاق از دیگر عوامل بروز خشونت علیه زنان در خانواده و مهمترین عامل بروز خشونت خانگی از دیدگاه اسلام است. فرد دارای شخصیت ثابت، رفتارهای متناسب با اصول اخلاقی را دارا است و در صورت بروز اختلاف، بجای بی‌محلی و بی‌تفاوتی با همسر، شیوه‌های صحیح تربیتی را بکار می‌گیرد. (یعقوبی و رثوفی، ۲۰۱۴: ۳۳)

۳-۱-۶- معنویت و دین‌داری: معنویت در سه بُعد اخلاق فردی و اجتماعی، رفتارهای عبادی و اعتقادات دینی قابل بررسی است. کاستی‌های معنوی زوج‌ها گاه به امور اخلاقی بازمی‌گردد که به شکل مشکلات شخصیتی بروز می‌کند. پایبند نبودن زوج‌ها به رفتارهای معنوی ممکن است در بی‌توجهی به یاد خدا و ترک عبادات یا انجام رفتارهای غیرمجاز از نظر دین بروز کند و موجب خشونت‌گردد. (شوری، ۲۰۱۶: ۲۵)

۳-۱-۷- اعتیاد: در جوامعی که مصرف مواد مخدر و الکل رواج دارد، موجب بروز انواع خشونت؛ از جمله خشونت آرام می‌شود؛ زیرا مصرف الکل و مواد مخدر به توانایی درک افراد و روابط میان زوجین آسیب می‌رساند. (هینس، ۲۰۱۲: ۳۳)

۳-۱-۸- تحصیلات: هوش و تحصیلات همانطور که می‌تواند موجب ارتقاء شخصیتی و رفتاری فرد شود، گاهی اوقات نیز بالا بودن سطح تحصیلات زن و کسب درآمد بیشتر زوجه موجب حسادت و بی‌توجهی توسط زوج می‌شود؛ البته اگر زوج‌ها درصدد بالا بردن سطح تحصیلات خود باشند در بکارگیری راه‌های مناسب و برطرف کردن تعارضات رفتاری موفق‌تر هستند و می‌توانند شیوه‌های معقولی برای حل مشکلاتشان بکار گیرند (رپ، ۲۰۱۲: ۴۶۹).

۳-۱-۹- تکبر: یکی از خصلت‌های مذموم در اسلام تکبر است که در وضعیت بدنی فرد بروز پیدا می‌کند و خودمحوری و عدم پذیرش ویژگی‌های فردی دیگران مانع مهمی برای تفاهم و همکاری در زندگی زناشویی است و می‌تواند یکی از علل بی‌تفاوتی و کم‌محلی زوج نسبت به زوجه باشد. فرد متکبر برای خود شأن و منزلت کاذبی قائل است و نمی‌تواند به همسر خود ابراز محبت کند؛ لذا موجب سرکوب نیازهای عاطفی زوجه و همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام می‌شود (رسولیان، ۲۰۱۴: ۳).

1. Shorey

2. Hines

3. Rapp

۳-۲- علل اجتماعی

۳-۲-۱- یادگیری: عامل تبادلی مهمی یادگیری است که در بروز خشونت و پرخاشگری تأثیر بسزایی دارد. بسیاری از نظریه پردازان روانشناسی خانواده، نقش آموزش الگوهای خانوادگی از خانواده اصلی را تأیید کرده‌اند (نویدینیا، ۲۰۱۸: ۱۳۳).

۳-۲-۲- ازدواج اجباری: نوع ازدواج می‌تواند موجب خشونت خانگی شود. در ازدواج‌های اجباری از آنجاکه زوجین علاقه و شناختی به یکدیگر ندارند، سازگاری بین آن‌ها دشوار می‌شود و در نتیجه موجب کم شدن رضایت زناشویی و بی‌تفاوتی می‌گردد (محتمشمی، ۲۰۱۴: ۵۶).

۳-۲-۳- دخالت اطرافیان: تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی خانواده‌های زن و شوهر و دخالت‌های اطرافیان موجب فشارهای روحی و روانی و ایجاد همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام؛ مانند بی‌توجهی و سرد شدن زوج نسبت به زوجه می‌شود (قاسمی، ۲۰۱۶: ۲۵۲).

۳-۳- علل فرهنگی

نظریه فرهنگ خشونت از دیگر نظریه‌های تبیین‌کننده همسرآزاری است. این نظریه بیان می‌کند که اساس انواع گوناگون رفتارهای سوء؛ مانند همسرآزاری، کودک‌آزاری و سالمندآزاری به وسیله جامعه شکل می‌گیرد. از این دیدگاه، فرهنگ میراث اجتماعی گذشته است که بر رفتار کنونی و آینده انسان تأثیر می‌گذارد. دوباش و دوباش ارتباط مشخصی میان رفتار خشونت‌آمیز مردان نسبت به زنان و هنجارهای اجتماعی یافته‌اند. مردانی که با همسران خود بدرفتار هستند در فرهنگی زندگی می‌کنند که در آن حاکمیت مردان بیشتر از زنان است. از ویژگی‌های دیگر این فرهنگ تأثیر پرخاشگری مردان، وجود حاکمیت مردانه و فرمانبرداری زنان است؛ بنابراین، در جوامع پدرسالارانه استفاده از قدرت برای ثبات و برقراری امتیازات مردان دارای مشروعیت است. در برخی جوامع زمانیکه نظم اجتماعی به خطر می‌افتد برای استقرار آن از خشونت استفاده می‌شود. این شکل از نظارت اجتماعی؛ یعنی اعمال خشونت برای بقای نظم اجتماعی در جامعه، هم در سطح کلان و هم در سطح خرد (خانواده) صورت می‌گیرد (اعزازی، ۱۳۸۰: ۷۱)؛ بنابراین، از زمینه‌های بسیار مؤثر در بروز همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام جنبه‌های فرهنگی در هر جامعه است. نوع روابط در خانواده بر پایه رفتارهای اجتماعی و ضداجتماعی در یک فرهنگ شکل می‌گیرد. یکی از تصورات عام فرهنگی درباره خانواده، خصوصی بودن فضای آن است که در بسیاری از جوامع رواج دارد. تقدس خانواده و نگهداری اطلاعات مربوط به آن در چهاردیواری خانه، اساس نظریه پنهان‌کاری را تشکیل می‌دهد که از علل استمرار خشونت علیه زنان است. از دیگر عوامل فرهنگی که موجب بروز خشونت در خانواده می‌گردد، پذیرش و مشروعیت اعمال خشونت به زن در خانواده است (دو، ۲۰۱۳: ۶۶).

^۱. Do

۳-۴- علل روانی

علل روانی شامل بدبینی، عجول بودن، زودرنجی، رقابت‌جویی، تحریک‌پذیری، سوءظن، بی‌ثباتی عاطفی، بی‌حوصلگی، نداشتن احساسات گرم، جامعه‌ستیزی و بی‌مسئولیتی است. این خصوصیات می‌تواند موجب بی‌توجهی زوج نسبت به همسرش شود (آنتای، ۲۰۱۴: ۱۸۳).

۳-۵- علل سیاسی

تحلیل‌های ساختاری خشونت علیه زنان به بررسی مناسبات قدرت می‌پردازد که نتیجه آن شکل‌گیری پدرسالاری سیاسی دولت‌های مردسالار، رجال سیاسی، نقش‌های درجه‌چند اجتماعی و موقعیت‌های پایین اجتماعی، مدیریتی و اداری برای زنان بوده است. تجربه، درگیری‌های اجتماعی زنان، سرمایه‌های اجتماعی و همین‌طور منابع قدرت، ثروت، منزلت، اطلاعات و آموزش آنان در سطح پایین‌تری نسبت به مردان بوده است. همه این فرآیندهای ساختاری به شکل‌گیری چرخه‌ای از خشونت علیه زنان در حوزه‌های خصوصی و عمومی زندگی انجامیده است (کلمبینی، ۲۰۱۸: ۲۲).

۳-۶- علل حقوقی

بی‌تردید حفظ حرمت و تمامیت زندگی خانوادگی برای حمایت از افراد در برابر دخالت‌های غیرضروری دولت امری مطلوب است؛ لیکن این مسئله درباره خشونت خانوادگی دو پیامد منفی دارد: نخست اینکه افراد برای استمداد از خارج خانواده به شدت تحت فشار قرار می‌گیرند؛ زیرا این امر اعتراف به عدم تأمین آرامش و پرورش مطلوب در خانواده و به نوعی شکست در اهداف آن است؛ دوم اینکه دخالت دیگران در روابط اعضای خانواده حتی در صورت وجود اختلال آشکار در آن امری ناشایست است؛ به این ترتیب خشونت خانگی اصولاً نادیده گرفته شده یا کم‌اهمیت جلوه داده می‌شود (معینیان، ۲۰۱۲: ۱۳۳)؛ از جمله نارسایی‌هایی که در قوانین حقوقی نسبت به زنان وجود دارد نقص قوانین حقوقی خانواده و عدم تحدید مفهومی خشونت نسبت به زنان در جنبه‌های غیرجسمانی است.

۳-۷- علل اقتصادی

یکی از عوامل بسیار مؤثر بر خشونت خانگی مردان اموری؛ مانند نوع شغل، بیکاری، وضعیت اقتصادی خانواده و شغل زن است. بیکاری و مشکلات اقتصادی همراه آن، عامل مهمی در بروز تنش‌های خانوادگی و خشونت‌های برخاسته از آن است (مؤذن و همکاران، ۲۰۱۳: ۲۴۵).

1. Antai

2. Colombini

۴- پیامدهای همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام

۴-۱- پیامدهای فردی: همسرآزاری پیامدهای منفی بی‌شماری به دنبال دارد که شامل عواقب جسمانی غیرکشنده؛ مانند جراحی (از بریدگی تا شکستگی و آسیب ارگان‌های داخلی) و پیامدهای همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام، آسیب‌های روانی آن است؛ مانند ابتلا به بیماری‌های روانی، آسیب‌های مختلف مغزی، اختلالات شخصیتی، افسردگی و ... زنان وقتی پیاپی آماج تحقیر و تمسخر شوهران خود واقع شوند ممکن است به تدریج اتهام و ملامت آنان را باور کنند. در نتیجه اعتمادبه‌نفس و عزت نفس آنان کاهش می‌یابد و ممکن است به تدریج باور کنند که سزاوار بدرفتاری شوهران خود هستند و واقعاً در مراقبت از خویش و فرزندان نیز بی‌کفایت‌اند؛ همچنین افسردگی یکی از پیامدهای فردی همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام است؛ به گونه‌ای که خشونت همسر یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های افسردگی میان زنان است و بی‌تردید خشونت همسر به مشکلات روانی و رفتاری می‌انجامد (اونلت و همکاران،^۱ ۲۰۱۵: ۳۱۸).

۴-۲- پیامدهای اجتماعی: مهمترین عوارض اجتماعی خشونت خانگی، طلاق و بالا رفتن میزان اختلافات خانوادگی است. همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام موجب پایین آمدن سطح رضایتمندی زوجین از یکدیگر می‌شود؛ همچنین پناه بردن زنان به داروهای روان‌گردان، الکل، مواد مخدر، قمار، روسپیگری از پیامدهای اجتماعی خشونت است. «اختلالات رفتاری و عاطفی؛ از قبیل احساس ناامنی، اختلال در رشد شخصیت و کاهش اعتمادبه‌نفس نیز از عوارض اجتماعی خشونت برای کودکان است» (سیف‌زاده و قنبری، ۲۰۱۳: ۱۲۷).

عوامل اجتماعی دیگری که موجب همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام می‌شود عبارت‌اند از: اضطراب، پرخاشگری، شرکت نکردن در فعالیت‌های اجتماعی، کینه‌جویی و انتقام‌گیری، پرورش فرزندان ناهنجار و بدون اعتمادبه‌نفس، از بین رفتن حرمت و احترام بین زوجین و

در مطالعه بین‌المللی که با همکاری سازمان بهداشت جهانی انجام گردید اعلام شد که میزان شیوع خشونت خانگی علیه زنان توسط شریک نزدیک در طول زندگی از ۱۵٪ در ژاپن تا ۷۱٪ در ایتالیایی متفاوت است. در همین مطالعه نرخ همسرآزاری و بدرفتاری نسبت به زنان در ایران بین ۳۵ تا ۸۵٪ برآورد شد (کیانفرد و همکاران، ۲۰۱۷: ۱۱۰)؛ همچنین سن خشونت علیه زنان از ۱۶ تا ۲۴ سالگی تخمین زده شد و بیشتر از هر گروه سنی، زنان متأهل توسط همسران خود مورد آزار قرار گرفتند (لیت و همکاران،^۲ ۲۰۱۴: ۸۷).

براساس مطالعات انجام شده همسرآزاری با متغیرهایی؛ مانند علایم روانشناختی مرتبط بوده و به نظر می‌رسد بسیاری از مشکلات روانی در دنیای امروز زنان؛ مانند افسردگی، احساس بی‌کفایتی، فقدان

¹. Ouellet et al

². Maísa et al

حرمت به خود، اختلالات خلقی و اضطرابی، رفتارهای خودتخریبی و اقدام به خودکشی می‌تواند از عواقب ناخوشایند خشونت در خانواده باشد (میرهاشمی و همکاران، ۲۰۱۵: ۳). عواقب ناخوشایند خشونت در خانواده، محدود به فرد و خانواده نبوده؛ بلکه زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی است و می‌تواند برای هرکسی اتفاق بیفتد. اشکال مختلف این نوع خشونت؛ شامل سوءاستفاده فیزیکی، جنسی، عاطفی، اقتصادی و روانی است (کاراکورت و همکاران، ۲۰۱۴: ۶۹۵).

خشونت خانگی دارای اشکال مختلفی؛ مانند تجاوز فیزیکی (لگدزدن، گازگرفتن، هل دادن، سیلی زدن و پرتاب اشیا)، تهدید، سوءاستفاده جنسی، سوءاستفاده عاطفی، کنترل یا سلطه‌گری، تهدید و ارباب، سوءاستفاده مخفیانه و محرومیت‌های اقتصادی شناخته شده است (کاپالدی و همکاران، ۲۰۰۹: ۵۰۴). همسرآزاری و اعمال خشونت در سال‌های اخیر در ایران رشد چشمگیری داشته و مشاهده شده است که زنان ایرانی تمایلی به بحث و گزارش آن ندارند. وقوع این پدیده، لزوم حمایت‌های قانونی، اقتصادی، آموزش‌های فرهنگی و مذهبی، فعال نمودن حمایت‌های مشاوره‌ای، مددکاری، حمایت و پشتیبانی از حقوق قانونی زنان آزاردیده را طلب می‌کند؛ چراکه شیوع همسرآزاری در یک جامعه می‌تواند شاخص مهمی برای وجود خشونت‌های خانگی؛ مانند بدرفتاری با کودک یا سالمند باشد (نصرآبادی و همکاران، ۲۰۱۵: ۳۹). از دیدگاه شناختی، علت اکثر مشکلات رفتاری را باید در خطاهای شناختی و باورهای غیرمنطقی جست‌وجو کرد. بنابراین، این مطالعه با هدف تعیین میزان همسرآزاری عاطفی و بی‌کلام در بین زنان مراجعه‌کننده به دادگاه شهر قم در سال ۱۳۹۸ انجام شده است و به نظر می‌رسد این نوع رفتارها که به عنوان آزار و یا خشونت پنهان قابل ارزیابی است را می‌توان به عنوان یکی از عوامل مؤثر در مشکلات خانواده و یا تفریق جسمانی، طلاق عاطفی و یا عدم سازش زوجین دانست.

۵- یافته‌ها

در ابتدا و در جدول ۱ میزان کلی خشونت خانگی علیه زنان به تفکیک ویژگی‌های جمعیت‌شناختی زنان مورد مطالعه گزارش شده است.

جدول ۱. میزان کلی خشونت خانگی علیه زنان به تفکیک ویژگی‌های جمعیت‌شناختی زنان مورد

مطالعه					
خشونت خانگی علیه زنان ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	خشونت کم	خشونت متوسط	خشونت زیاد	جمع کل	سطح معناداری
سن	(۱۰/۳)	۲(۱/۴)	۱۲۹(۸۸/۳)	(۶۱/۶)	۰/۹۰۵
کمتر از ۳۰ سال	۱۵	۲(۲/۶)		۱۴۶	
بین ۳۰ تا ۴۰ سال					

¹. Karakurt et al

². Capaldi et al

بیشتر از ۴۰ سال	۱۱(۱۴/۵)	۰	۶۳(۸۲/۹)	۷۶(۳۲/۱)
	.	.	۱۵(۱۰۰)	۱۵(۶/۳)
تفاوت سن با همسر				
کوچکتر	۲۳(۱۰/۶)	۴(۱/۸)	۱۹۰(۸۷/۶)	۲۱۷(۸۸/۹)
بزرگتر	۱(۶/۷)	.	۱۴(۹۳/۳)	۱۵(۶/۲)
همسن	۲(۱۶/۷)	.	۱۰(۸۳/۳)	۱۲(۴/۹)
تعداد فرزندان				
بی فرزند	۱۳(۱۱/۶)	.	۱(۱۰۰)	۱(۰/۴)
یک فرزند	۸(۱۱/۳)	۲(۲/۸)	۹۹(۸۸/۴)	۱۱۲(۴۶/۳)
دو فرزند	۴(۷/۵)	۲(۳/۸)	۶۱(۸۵/۹)	۷۱(۲۹/۳)
سه فرزند	۱(۲۰)	.	۴۷(۸۸/۷)	۵۳(۲۱/۹)
چهار فرزند و بیشتر		.	۴(۸۰)	۵(۲/۱)۵

میانگین سن زنان مورد بررسی برابر با $28/82 \pm 7/79$ سال با حداقل ۱۶ و حداکثر ۵۸ سال سن بود. با توجه به نتایج جدول ۱ بین سن، تفاوت سن با همسر و تعداد فرزند در زنان متأهل تقاضادهنده طلاق به دادگاه شهر قم با میزان خشونت رابطه معنادار وجود نداشت ($p > 0.05$). ۱۴۶ نفر (۶۱/۶٪) از زنان مورد بررسی کمتر از ۳۰ سال داشتند. ۲۱۷ نفر (۸۸/۹٪) از همسر خود کوچکتر بودند و ۱۱۲ نفر (۴۶/۳٪) یک فرزند داشتند. در جدول ۲ میزان کلی خشونت خانگی علیه زنان به تفکیک تحصیلات و شغل زنان و همسران آنان ارائه شده است.

جدول ۲. میزان کلی خشونت خانگی علیه زنان به تفکیک تحصیلات و شغل زنان و همسران آنان

سطح معناداری	جمع کل	خشونت زیاد	خشونت متوسط	خشونت کم	خشونت خانگی علیه زنان ویژگی‌های جمعیت‌شناختی
۰/۰۰۱	۲۶(۷)	۵۲(۸۰)			میزان تحصیلات پاسخگو
	۶۵	(۸۷/۶)			در سطح دبیرستان و
	(۴۳/۳)	۹۲	۳(۴/۶)	۱۰(۱۵/۴)	پایین‌تر
	۱۰۵	(۱۰۰)	۱(۱)	۱۲(۱۱/۴)	دیپلم
	(۱۰/۳)	۲۵	.	۲(۵/۳)	فوق دیپلم
	۲۵	(۹۴/۷)	.	۲(۲۰)	لیسانس
	(۱۵/۶)	۳۶	.		فوق لیسانس و بالاتر
	۳۸	۸(۸۰)			
۱۰(۴/۱)	۸۹			میزان تحصیلات همسر	
۰/۰۰۸	(۴۴/۶)	(۸۲/۴)	۲(۱/۹)	۱۷(۱۵/۷)	در سطح دبیرستان و
	۱۰۸	۶۸	۲(۲/۷)	۴(۵/۴)	پایین‌تر
	(۳۰/۶)	(۹۱/۹)	.	.	دیپلم
	۷۴	(۱۰۰) ۲۲	.	۴(۱۳/۸)	فوق دیپلم
	۲۲(۹/۵)	۲۵	.	۱(۱۲/۵)	لیسانس
	۲۹(۱۲)	(۸۶/۲)	.		فوق لیسانس و بالاتر
	۸(۳/۳)	(۸۷/۵) ۷			
۰/۳۲۹	۳۹(۱۶)	(۸۹/۷)	.	۴(۱۰/۳)	شغل همسر
	۵۶(۲۳)	۳۵	۱(۱/۸)	۹(۱۶/۱)	کارمند

			کارگر	۱۰ (۸/۸)	۳ (۲/۷)	(۸۲/۱)	(۴۶/۵)
			شغل آزاد	۳ (۸/۸)	۰	۴۶	۱۱۳
			بیکار			۱۰۰	(۱۴/۵)
						(۹۱/۲)	۳۴
						۳۱	
			شغل پاسخگو			(۸۷/۲)	(۷۳/۲)
			خانه دار	۱۹ (۱۱)	۳ (۱/۸)	۱۵۰	۱۷۲
			کارمند	۳ (۱۲)	۰	۲۲ (۸۸)	(۱۰/۶)
۰/۳۹۲			کارگر	۰	۰	۴ (۱۰۰)	۲۵
			شغل آزاد	۳ (۸/۹)	۱ (۲/۹)	(۸۸/۲)	۴ (۱/۷)
						۳۰	(۱۴/۵)
							۳۴

با توجه به نتایج جدول ۲ بین شغل همسر و شغل زنان متأهل تقاضادهنده طلاق به دادگاه شهر قم با میزان خشونت رابطه معنادار وجود نداشت؛ ولیکن بین میزان تحصیلات همسر و تحصیلات زنان با میزان خشونت ارتباط معنادار وجود داشت. ۱۰۵ نفر (۴۳/۳٪) از زنان مورد بررسی تحصیلات دیپلم داشته و ۱۷۲ نفر (۷۳/۲٪) خانه‌دار بودند؛ همچنین ۱۰۸ نفر (۴۴/۶٪) از همسران دارای تحصیلات دبیرستان و پایین‌تر و ۱۱۳ نفر (۴۶/۵٪) شغل آزاد داشتند. در جدول ۳ توزیع فراوانی خشونت به تفکیک حیطة‌ها ارائه شده است.

با توجه به نتایج جدول ۳ بیشترین میزان خشونت، مربوط به خشونت زیاد جسمی در ۱۱۶ زن (۴۷/۵٪) بوده و همانگونه که مشاهده می‌شود کلیه ابعاد خشونت (جسمی، جنسی، روانی و اقتصادی) با میزان خشونت کلی علیه زنان دارای ارتباط معنادار است؛ همچنین نتایج حاکی از آن بود که بین تعداد فرزندان با خشونت جسمی، تعداد فرزندان با خشونت اقتصادی، تحصیلات زن با خشونت جنسی، تحصیلات همسر با خشونت جنسی، تحصیلات همسر با خشونت اقتصادی و شغل همسر با خشونت جنسی، ارتباط معناداری وجود داشت.

جدول ۳. توزیع (درصد) فراوانی همسرآزاری بی کلام به تفکیک حیطة‌ها

سطح معناداری	خشونت زیاد	خشونت متوسط	خشونت کم	ابعاد خشونت خانگی
۰/۰۰۰۱	۱۱۶ (۴۷/۵)	۵۹ (۲۴/۲)	۶۹ (۲۸/۳)	خشونت جسمی
۰/۰۰۰۱	۲۵ (۱۰/۲)	۱۴۰ (۵۷/۴)	۷۹ (۳۲/۴)	خشونت جنسی
۰/۰۰۰۱	۳۸ (۱۵/۶)	۱۰۳ (۴۲/۲)	۱۰۳ (۴۲/۲)	خشونت روانی
۰/۰۰۰۱	۵۳ (۲۱/۷)	۷۲ (۲۹/۵)	۱۱۹ (۴۸/۸)	خشونت اقتصادی

در جدول ۴ توزیع فراوانی باورهای مردسالارانه، سنت‌ها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت ارائه شده است.

جدول ۴. توزیع (درصد) فراوانی باورهای مردسالارانه، سنت‌ها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت

سطح معناداری	خشونت زیاد	خشونت متوسط	خشونت کم	خشونت خانگی
۰/۰۰۶	۸۶ (۳۵/۲)	۱۱۹ (۴۸/۸)	۳۹ (۱۶)	باورهای مردسالارانه
۰/۰۹۱	۴۸ (۱۹/۷)	۸۹ (۳۶/۵)	۱۰۷	سنت‌ها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت
			(۴۳/۹)	

با توجه به نتایج جدول ۴ باورهای مردسالاری سبب بروز خشونت زیاد در ۸۶ زن (۳۵/۲٪) و سنت‌ها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت سبب بروز خشونت زیاد در ۴۸ زن (۱۹/۷٪) شده است؛ همانگونه که مشاهده می‌شود بین باورهای مردسالارانه با میزان خشونت کلی علیه زنان ارتباط معنادار وجود داشت ولیکن بین سنت‌ها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت با میزان خشونت کلی علیه زنان ارتباط معنادار وجود نداشت.

۶- بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین میزان همسرآزایی عاطفی و بی‌کلام در بین زنان متأهل مراجعه‌کننده به دادگاه شهر قم در سال ۱۳۹۸ انجام گرفت. گفتنی است به منظور جمع‌آوری کامل و بی‌طرفانه داده‌ها از پرسشنامه ۶۰ سؤالی خشونت علیه زنان تبریزی استفاده شد که بر مبنای تحلیل آماری صورت گرفته و خروجی‌ها و نتایج تحقیق مبین و نشان‌دهنده این امر است که بیشترین میزان خشونت به ترتیب مربوط به خشونت جسمی در ۱۱۶ زن (۴۷/۵٪)، خشونت اقتصادی ۵۳ زن (۲۱/۷٪)، خشونت روانی ۳۸ زن (۱۵/۱۶٪) و خشونت جنسی ۲۵ (۱۰/۲٪) است و کلیه ابعاد خشونت (جسمی، جنسی، روانی و اقتصادی) با میزان خشونت کلی علیه زنان دارای ارتباط معناداری است و بین باورهای مردسالارانه با میزان خشونت کلی علیه زنان ارتباط معناداری وجود داشت؛ ولیکن بین سنت‌ها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت با میزان خشونت کلی علیه زنان ارتباط معنادار وجود نداشت. نکته قابل تأمل این است که نتایج مطالعه کیفی شکرپیگی حاکی از آن بود که خشونت علیه زنان به واسطه عواملی؛ مانند منابع اقتصادی، تجربه خشونت در نسل قبلی، جنسیت، پدرسالاری، عوامل فرهنگی، حمایت‌های قانونی و اجتماعی و همچنین عدم پذیرش و انجام تکالیف حادث می‌گردد (شکرپیگی و مستمع، ۱۳۹۳: ۱۷۲-۱۷۳) و نتایج این مطالعه نیز تا حدودی شبیه به مطالعه مذکور بوده؛ ولیکن تفاوت‌هایی در زمینه سنت‌ها، تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت بین دو مطالعه وجود دارد که می‌تواند ناشی از ماهیت کیفی و کمی دو مطالعه باشد.

دانش در مطالعه‌ای در شهر میانه بیان نمود که شایع‌ترین نوع خشونت علیه زنان خشونت عاطفی، کلامی و روانی است؛ همچنین بین متغیرهای تأثیرگذار نگرش مردسالاری، پایگاه اقتصادی، تحریک

روانی شوهر بر خشونت، بطور مستقیم بیشترین تأثیر را بر خشونت علیه زنان داشته (دانش و همکاران، ۱۳۹۶: ۴۷) که با نتایج مطالعه حاضر همسو است.

ندریور در مطالعه‌ای در شهرستان کوههدشت نشان داد از بین ابعاد خشونت، میزان خشونت روانی با میانگین ۲۹/۲۸ بیشترین و خشونت جنسی با میانگین ۱۳/۲۲ کمترین میزان را به خود اختصاص دادند و تجربه خشونت در دوران کودکی مرد با میانگین ۳۱/۴۵ همبستگی مثبت و رابطه معناداری با خشونت علیه زنان دارد؛ همچنین متغیرهای وضعیت اشتغال و درآمد رابطه معناداری با خشونت خانگی علیه زنان نداشتند (زارع شاه‌آبادی و ندریور، ۱۳۹۳: ۱۰۷) که با مطالعه حاضر همسو نیست. عدم همسویی می‌تواند ناشی از تفاوت‌های فرهنگی، سبک زندگی متفاوت، نوع تربیت افراد، سنت و بومی‌گرایی و حتی گرایش به دین و مذهب در شهرهای مختلف باشد.

محمدی در مطالعه‌ای در شهرستان روانسر بیان نمود که بیشترین میزان خشونت رایج، روانی و جنسی و کمترین میزان خشونت، اقتصادی است (محمدی و میرزایی، ۱۳۹۱: ۱۲۳). نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین تصور اقتدارگرایانه مرد از نقش خود و خشونت علیه زنان رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و بین کمک و همکاری شوهر در کارهای منزل یا خشونت علیه زنان رابطه معکوس و معناداری مشاهده شد (محمدی و میرزایی، ۱۳۹۱: ۱۲۱) که تا حدودی با مطالعه حاضر همسو است.

بگرضایی در فراتحلیل خشونت شوهر علیه زنان بیان نمود که بیشترین میزان خشونت بین زنان سنین ۲۰ تا ۳۰ سال با ۴۸/۵٪ است. در مجموع خشونت‌های عاطفی با ۵۲٪ شایع‌ترین نوع خشونت علیه زنان بوده است؛ از بین خشونت‌های بی‌کلام، جسمی با ۳۷٪ و اجتماعی با ۳۴٪ به ترتیب شایع‌ترین انواع خشونت‌ها علیه زنان را تشکیل می‌دهد. کمترین میزان خشونت علیه زنان به جنسی با ۱۱٪ مربوط است. پایگاه اقتصادی - اجتماعی، بعد خانوار، تجربه و مشاهده خشونت در خانواده خاستگاه، سرمایه اجتماعی، دخالت خویشاوندان، شیوه همسرگزینی، اعتماد بین زوجین و حمایت اجتماعی بیشترین میزان واریانس مشاهده شده در ارتباط بین متغیرهای مستقل و وابسته را تبیین می‌کند (بگرضایی و همکاران، ۱۳۹۶: ۷۱) که با نتایج مطالعه حاضر همسو است.

میرزایی در مطالعه‌ای در شهرستان پاره نشان داد که بالاترین میزان خشونت در بین زنان سنین ۲۵ تا ۲۸ است که وقتی سن بالا می‌رود میزان خشونت کاهش پیدا می‌کند (میرزایی، ۱۳۹۳: ۸۲). ۶۵/۸٪ زنان مورد خشونت قرار گرفته دارای تحصیلات دبیرستان و دیپلم بوده‌اند (میرزایی، ۱۳۹۳: ۷۸). بیشترین میزان خشونت از نوع کلامی - روانی است و خشونت‌های جسمی در رده بعدی قرار دارند و موردی از خشونت جنسی و مالی مشاهده نشد که یکی از علل نبود خشونت جنسی در پرونده‌ها، عدم گزارش آن به مراکز قانونی است؛ زیرا مسئله آبرو و حیثیت زنان در جامعه ما از اهمیت ویژه برخوردار است (میرزایی، ۱۳۹۳: ۸۲). همچنین نتایج نشان می‌دهد که ۶۸/۳٪ علت خشونت نامشخص است؛ اما در موارد بعدی بیشترین علت خشونت به دخالت خانواده برمی‌گردد (میرزایی، ۱۳۹۳: ۸۱) که به

واسطه عدم شباهت فرهنگی - اجتماعی و تفاوت در مذهبی‌گرایی دو شهر دو مطالعه با یکدیگر همسو نبود.

طالب‌پور در مطالعه‌ای در شهر اردبیل بیان نمود که یادگیری خشونت در خانواده مبدا، جامعه‌پذیری جنسیتی و نوع روابط قدرت در خانواده سبب بروز خشونت علیه زنان می‌شود (طالب‌پور، ۱۳۹۶: ۴۴) که تا حدودی با نتایج مطالعه حاضر همسو است.

نویسنده در مطالعه‌ای در سمنان بیان نمود که هرچقدر روابط نابرابر قدرت، سلطه مردان بر زنان، نظام سلطه پدرسالارانه، برتری طبقه مردان بر زنان و ستم بر زنان در جامعه بیشتر باشد، میزان همسرآزاری در خانواده و نقش نظام مردسالاری در شکل‌گیری و شیوع آن نیز بیشتر می‌شود (نویسنده و شاملو، ۱۳۹۷: ۱۳۱) که با نتایج مطالعه حاضر همسو است.

همانگونه که مشاهده می‌شود مطالعات در خصوص خشونت علیه زنان در شهرهای مختلف و در سال‌های متفاوت انجام گرفته است. این پدیده گسترده جهانی داشته و در جوامع گوناگون، متناسب با ساختارهای متفاوت قانونی، سیاسی و دینی هر جامعه دارای تفاوت‌هایی است؛ بنابراین، شاید بتوان ادعان داشت که گذار جوامع از وضعیت سنتی به مدرن منجر به بازتعریف هویت انسانی، اجتماعی شده و نابرابری‌هایی که روزگاری ذاتی و طبیعی تلقی می‌شد، پایگاه خود را در ذهن زنان از دست داده و مشروعیت آن حتی در دور افتاده‌ترین نقاط در حال فروریختن است. نتایج مطالعه کیوان‌آرا نشان داد ۳۰٪ زنان خشونت جسمی، ۲۹٪ خشونت روانی و ۱۰٪ خشونت جنسی را متحمل شده‌اند (کیوان‌آرا و همکاران، ۱۳۹۴: ۴۴۹).

با توجه به نتایج مطالعات بدست آمده و از آنجا که خشونت علیه زنان؛ از جمله خشونت‌های عاطفی و بی‌کلام، سبب اختلال در کارکرد اساسی خانواده می‌گردد؛ لذا پیشنهاد می‌شود که سلامت جامعه و سلامت خانواده که به یکدیگر پیوند دارند توسط آموزش مهارت‌ها به زوجین از پیش از ازدواج مورد توجه برنامه‌ریزان جامعه‌شناختی قرار گیرد؛ همچنین لازم است که از سنین کودکی به پسران و دختران، الزامات احترام گذاشتن به جنس مخالف و شیوع تعامل درست افراد در جامعه و خانواده، آموزش داده شود تا در سال‌های بزرگسالی دچار ناهنجاری‌های رفتاری نشوند؛ بنابراین، با توجه به انواع خشونت خانگی نسبت به زنان، انجام غربالگری خشونت لازم بوده و طراحی و اجرای مداخلات لازم؛ مانند آموزش مهارت‌های زندگی، ترویج مشاوره در بین زوجین و ارجاع جهت کاهش این معضل در خانواده‌ها ضرورت دارد.

ملاحظات اخلاقی

مسائل اخلاقی از جمله توضیح هدف پژوهش برای شرکت‌کنندگان، دادن زمان کافی به هر شرکت‌کننده برای تکمیل پرسش‌نامه، توضیحات اضافه در مورد سؤالهای مقیاس‌ها در صورت نیاز، اجازه انصراف از تکمیل پرسش‌نامه، اطمینان به شرکت‌کنندگان از محرمانه ماندن اطلاعات رعایت شد.

حمایت مالی: مطالعه حاضر تحت هیچ‌گونه حمایت مالی انجام نشده است.

سهم نویسندگان: نویسنده مسئول و اول، زینب السادات موسوی تبار نگارش مقاله، گردآوری داده و تحلیل آماری و نویسنده دوم و سوم دکتر احمد رضا توحیدی و دکتر سید محسن فتاحی نظارت و تصحیح نهایی را بر عهده داشتند.

تضاد منافع: این پژوهش به طور مستقیم یا غیرمستقیم با منافع تعارض ندارد.

تشکر و قدردانی: از دادگستری کل استان قم و همچنین مسئولین و قضات مجتمع قضایی شهید قدوسی (ویژه مسائل خانواده)، قدردانی می‌شود.

منابع

- احمدی، حبیب، و زنگنه، احمد. (۱۳۸۱). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر خشونت شوهران علیه زنان در خانواده (مطالعه موردی شهر بوشهر). نامه انجمن جامعه‌شناسی ایران. ۳: ۱۷۲-۱۸۷. [لینک]
- اعزاز، شهبلا. (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی خانواده. روشنگران و مطالعات زنان. [لینک]
- بگرضایی، پرویز، زنجانی، حبیب‌اله، و سیف‌اللهی، سیف‌اله. (۱۳۹۶). فراتحلیل مطالعات خشونت شوهران علیه زنان در ایران. فرهنگی تربیتی زنان و خانواده. ۱۱ (۳۸): ۹۷-۷۱. [لینک]
- خواجوی‌کیا، هنگامه. (۱۳۸۷). بررسی عوامل مؤثر بر سوءرفتار نسبت به زنان متأهل مراجعه‌کننده به مرکز پزشکی قانونی شهر تبریز. زن و مطالعات خانواده. ۱ (۲): ۶۸-۴۷. [لینک]
- دانش، پروانه، شریبتیان، محمدحسن و طوافی، پویا. (۱۳۹۶). تحلیل جامعه‌شناختی خشونت خانگی علیه زنان و رابطه آن با احساس امنیت در خانه (مطالعه موردی زنان ۱۸-۵۴ سال شهر میانه). پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران. ۶ (۱): ۷۲-۴۷. Doi:10.22108/ssoss.2017.21280. [لینک]
- زارع شاه‌آبادی، اکبر، و ندرپور، یاسر. (۱۳۹۳). رابطه بین تجربه خشونت در دوران کودکی و خشونت علیه زنان در شهر کوه‌دشت. مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان. ۱۲ (۴): ۱۱۸-۹۳. Doi: 10.22051/jwspss.2015.1496 [لینک]
- شکریبگی، عالی، و مستمع، رضا. (۱۳۹۳). فراتحلیل مطالعات انجام‌شده پیرامون خشونت علیه زنان. جامعه‌شناسی ایران. ۱۵ (۲): ۱۷۷-۱۵۳. [لینک]
- طالب‌پور، اکبر. (۱۳۹۶). بررسی عوامل مؤثر بر خشونت خانگی با تأکید بر همسرآزاری (مطالعه موردی: مناطق شهری و روستایی استان اردبیل). پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر. ۶ (۱۱): ۴۹-۲۷. Doi:10.22084/csr.2017.11789.1191 [لینک]
- عظیمی‌نژادان، شبنم. (۱۳۸۳). زن، معمار جامعه مردسالار. اختران. [لینک]
- فخرایی، سیروس، و بشیری‌خطیبی، بهنام. (۱۳۹۲). بررسی علل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر پرخاشگری در میان خانواده‌های تبریز. جامعه‌شناسی کاربردی. ۲۴ (۲): ۲۲۱-۲۳۳. [لینک]
- کیوان‌آرا، محمود، ثقفی‌پور، عابدین، رجعتی، فاطمه، عباسی، محمدهادی، مطلبی، محمد، میرحیدری، مهدی، و محبی، سیامک. (۱۳۹۴). بررسی میزان همسرآزاری و برخی عوامل مرتبط با آن در شهر اصفهان ۱۳۹۰. سلامت و بهداشت. ۶ (۴): ۴۵۷-۴۴۸. [لینک]
- محمودی، فائزه، و میرزایی، رحمت. (۱۳۹۱). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر خشونت علیه زنان (مطالعه موردی: شهرستان روانسر). مطالعات اجتماعی ایران. ۶ (۱): ۱۲۹-۱۰۱. [لینک]

- میرزایی، رحمت. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت خشونت خانگی در زنان مراجعه‌کننده به مراکز قضایی شهرستان پاره. پژوهشنامه مددکاری اجتماعی. ۱(۲): ۹۵-۶۱. Doi:10.22054/rjsw.2014.1523 [لینک]
- نویدینیا، منیژه، و ابراهیم شاملو. (۱۳۹۷). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر همسرآزاری با تأکید بر نقش نظام مردسالاری در خانواده. زن در توسعه و سیاست. ۱۶(۱): ۱۳۱-۱۴۷. Doi:10.22059/jwdp.2018.238552.1007244 [لینک]

References

- Ahmadi, H. & Zanganeh, A. (2002). Cognitive study of factors affecting husbands' violence against women in the family (case study of Bushehr). *Letter of the Iranian Sociological Association*, 3: 187-172. (Text in Persian) [Link]
- Antai, D. , Oke, A. , Braithwaite, P. ,& Lopez, G. B. (2014). The effect of economic, physical, and psychological abuse on mental health: a population-based study of women in the Philippines. *International journal of family medicine*, 11(2): 181-190. <https://doi.org/10.1155/2014/852317>. [Link]
- Assari, S. , Caldwell, C. H. & Zimmerman, M. A. (2014). Sex differences in the association between testosterone and violent behaviors. *Trauma monthly*, 19(3): 1532-1543. Doi: 10.5812/traumamon.18040. [Link]
- Azimi Nezhadan, Sh. (2004). *Woman, the architect of patriarchal society*. Akhtaran. (Text in Persian) [Link]
- Bagrezaei, P. , Zanjani, H. & Seifollahi, S. (2017). A meta-analysis of the studies on the violence of husbands against wives in Iran. *The women and family cultural education*, 11(38): 71-97. (Text in Persian) [Link]
- Capaldi, D. M. , Shortt, J. W. , Kim, H. K. , Wilson, J. , ... , & Tucci, S. (2009). Official incidents of domestic violence: Types, injury, and associations with nonofficial couple aggression. *Violence and victims*, 24(4), 502-519. Doi:10.1891/0886-6708.24.4.502. [Link]
- Colombini, M. , Mayhew, S. H. , Lund, R. , Singh, N. , Swahnberg, K. , Infanti, J. , ... & Wijewardene, K. (2018). Factors shaping political priorities for violence against women-mitigation policies in Sri Lanka. *BMC international health and human rights*, 18(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12914-018-0161-7>. [Link]
- Danesh, P. , Sharbatian, MH. , & Tavafi, P. (2017). Sociological analysis of domestic violence against women and its impact on the sense of security (Case study 18 women 54 years in miyaneh). *Strategic Research on Social Problems in Iran*. 6(1): 47-71. Doi:10.22108/ssoss.2017.21280. (Text in Persian) [Link]
- Do, K.N. , Weiss, B. , & Pollack, A. (2013). Cultural beliefs, intimate partner violence, and mental health functioning among Vietnamese women. *International perspectives in psychology*, 2(3), 149-163. <https://doi.org/10.1037/ipp0000004>. [Link]
- Ezazi, SH. (2001). *Sociology of family*. Roshangaran & women's studies. (Text in Persian) [Link]
- Fakhraee, S. , & Bashiri Khatibi, B. (2013). Social and cultural factors influencing family violence in Tabriz. *Journal of Applied Sociology*, 24(2), 221-233. (Text in Persian) [Link]

- Fatemi, M. , Davoodi, R. , Fesharaki, M. , & Golafshany, A. (2012). The relationship between life skills and spouse abuse in couples referred to family courts of Tehran. *Social Welfare*, 11(43): 51-69. [Link]
- Garcia-Moreno, C. , & Watts, C. (2011). Violence against women: an urgent public health priority. *Bulletin of the world health organization*, 89, 2-2. Doi:10. 2471/BLT. 10. 085217. [Link]
- Ghasemi, S. , & Etemadi, O. (2020). Pathology of couples and in-law family interactions: A qualitative study. *Journal of Qualitative Research in Health Sciences*, 5(3), 250-262. [Link]
- Ghazizadeh, H. , Zaharakar, K. , Kiamanesh, A. , & Mohsenzadeh, F. (2018). Conceptual model of underlying factors in women domestic violence against men. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*, 6(4), 35-48. [Link]
- Hawcroft, C. , Hughes, R. , Shaheen, A. , Usta, J. , Elkadi, H. , Dalton, T. , ... & Feder, G. (2019). Prevalence and health outcomes of domestic violence amongst clinical populations in Arab countries: a systematic review and meta-analysis. *BMC public health*, 19(1), 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-6619-2>. [Link]
- Hines, D. A. , & Douglas, E. M. (2012). Alcohol and drug abuse in men who sustain intimate partner violence. *Aggressive behavior*, 38(1), 31-46. <https://doi.org/10.1002/ab.20418>. [Link]
- Huecker, M. R. , & Smock, W. (2011). Domestic violence. StatPearls. Treasure Island.
- Iyican, S. , & Babcock, J. C. (2018). The relation between the two factors of psychopathy and intimate partner aggression. *Journal of aggression, maltreatment & trauma*, 27(2), 119-130. <https://doi.org/10.1080/10926771.2017.1334020>. [Link]
- Jahromi, M. K. , Jamali, S. , Koshkaki, A. R. , & Javadpour, S. (2016). Prevalence and risk factors of domestic violence against women by their husbands in Iran. *Global journal of health science*, 8(5), 175-183. Doi: 10. 5539/gjhs. v8n5p175. [Link]
- Karakurt, G. , Smith, D. , & Whiting, J. (2014). Impact of intimate partner violence on women's mental health. *Journal of family violence*, 29(7), 693-702. <https://doi.org/10.1007/s10896-014-9633-2>. [Link]
- Keyvanara, M. , Saghafipour, A. , Rajati, F. , Abbasi, MH. , Matlabi, M. , Mirheidari, M. , & Mohebi, S. (2015). Domestic violence against women and its related factors in isfahan in 2011. *Journal of Health*, 6(4): 448-457. (Text in Persian) [Link]
- Khajavikia, H. (2008). Investigating the factors affecting abuse of married women referred to tabriz forensic medicine center. *Women and family studies*, 1 (2): 47-68. (Text in Persian) [Link]
- Kianfard, L. , Parhizgar, S. , Musavizadeh, A. , & Shams, M. (2017). Training needs assessment to design empowerment programs for preventing domestic violence against Iranian married women. *Tolooebehdasht*, 16(1), 108-120. [Link]
- Leite, M. T. D. S. , Figueiredo, M. F. S. , Dias, O. V. , Vieira, M. A. , ... , & Mendes, D. C. (2014). Reports of violence against women in different life cycles. *Revista latino-americana de enfermagem*, 22, 85-92. DOI: 10. 1590/0104-1169. 3186. 2388. [Link]
- Maquibar, A. , Vives-Cases, C. , Hurtig, A. K. , & Goicolea, I. (2017). Professionals' perception of intimate partner violence in young people: a

- qualitative study in northern Spain. *Reproductive health*, 14(1), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12978-017-0348-8>. [Link]
- Mehta, M. (2015). Violence against women and mental health. *The Indian Journal of Medical Research*, 142(5), 629-630. [Link]
- Mirhashemi, M. , & Sabori, S. (2015). Prediction of violence dimentions upon coping strategies in women of domestic violence victim. *Family Pathology, Counseling and Enrichment*, 1(2), 1-13. [Link]
- Mirzayi, R. (2014). Investigating the situation of domestic violence in women referring to judicial centers in Paveh city. *Research Journal on Social Work*, 1(2), 61-95. Doi:10. 22054/rjsw. 2014. 1523. (Text in Persian) [Link]
- Moazen, B. , Salehi, A. , Soroush, M. , Vardanjani, H. M. , & Zarrinhighi, A. (2019). Domestic violence against women in Shiraz, South-western Iran. *Journal of injury and violence research*, 11(2), 243- 254. Doi: 10. 5249/jivr. v11i2. 1238. [Link]
- Moeinain, N. (2012). A study on violence against women in family (A focus on Turkey society). *Woman & study of family*, 5(17): 131-145. [Link]
- Mohammadi, F. , & Mirzaei, R. (2012). Social factors affecting violence against women, case study: the city of Ravansar. *Journal of Iranian Social Studies*, 6(1): 101-129. (Text in Persian) [Link]
- Mohseni Tabrizi, A. R. , Kaldi, A. R. , & Javadianzadeh, M. (2013). The study of domestic violence in marrid women admitted to yazd legal medicine organization and welfare organization. *Toloobehtdasht*, 11(3), 11-24. [Link]
- Mohtashami, J. , Yaghmaei, F. , Jafari, A. , Alavi Majd, H. , & Ahmadi, A. (2014). Related factors to coping with domestic violence in women who refer to Forensic Medicine Centers in Tehran. *Journal of Health Promotion Management*, 3(2), 54-64. [Link]
- Nasrabadi, A. N. , Abbasi, N. H. , & Mehrdad, N. (2015). The prevalence of violence against Iranian women and its related factors. *Global journal of health science*, 7(3), 37- 45. Doi:10. 5539/gjhs. v7n3p37. [Link]
- Navidnia, M. , & Shamloo, E. (2018). Social Factors Affecting Spouse Abuse in the Family with Emphasis on the Role of Patriarchy System of the Family. *Women in Development & Politics*, 16(1), 131-147. Doi: 10. 22059/jwdp. 2018. 238552. 1007244. (Text in Persian) [Link]
- Ouellet Morin, I. , Fisher, H. L. , York Smith, M. , Fincham Campbell, S. , Moffitt, T. E. , & Arseneault, L. (2015). Intimate partner violence and new onset depression: A longitudinal study of women's childhood and adult histories of abuse. *Depression and anxiety*, 32(5), 316-324. <https://doi.org/10.1002/da.22347>. [Link]
- Rapp, D. , Zoch, B. , Khan, M. M. H. , Pollmann, T. , & Krämer, A. (2012). Association between gap in spousal education and domestic violence in India and Bangladesh. *BMC public health*, 12(1), 1-9. [Link]
- Rasoulilian, M. , Habib, S. , Bolhari, J. , Hakim Shooshtari, M. ... , & Abedi, S. (2014). Risk factors of domestic violence in Iran. *Journal of environmental and public health*, 11(1), 1-9. <http://dx.doi.org/10.5812/ijpbs.4280>. [Link]
- Rollè, L. , Ramon, S. , & Brustia, P. (2019). New perspectives on domestic violence: From research to intervention. *Frontiers in psychology*, 10: 641 - 652. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00641>. [Link]

- Seyfzadeh, A. , & Ghanbari, A. (2013). The role of violence in the rate of divorce among women. *Quarterly Journal of Women and Society*, 4(3), 125-150. [Link]
- Shayan, A. , Masoumi, S. Z. , Yazdi-Ravandi, S. , & Zarenezhad, M. (2015). Factors affecting spouse abuse in women referred to the Shiraz legal medicine center in 2013. *Pajouhan Scientific Journal*, 14(1), 39-48. [Link]
- Shekarbeygi, A. , & Mostame, R. (2013). Meta-analysis of studies on violence against women. *Iranian Journal of Sociology*, 15(2), 153-177. (Text in Persian) [Link]
- Shorey, R. C. , Elmquist, J. , Anderson, S. , & Stuart, G. L. (2016). The relationship between spirituality and aggression in a sample of men in residential substance use treatment. *International journal of mental health and addiction*, 14(1), 23-30. <https://doi.org/10.1007/s11469-015-9565-y>. [Link]
- Talebpour, A. (2018). Investigating Affecting Factors on Violence against Women with Emphases on Wife Abuse (Case Study; Ardebil Province). *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 6(11), 27-49. Doi:10.22084/csr.2017.11789.1191. (Text in Persian) [Link]
- Yaghoobi, A. , & Raoofi, L. (2014). Studying the social factors affecting the rate of violence against women (Case study: married women of Khalkhal). *Journal of specialized social science*, 10(39): 121-140. [Link]
- Zare Shahabadi, A., & Naderpoor, Y. (2014). The relationship between childhood violence experiences and violence against women in Koohdasht City. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 12(4), 93-118. Doi: 10.22051/jwsps.2015.1496. (Text in Persian) [Link]

